

ธรรมาภิบาล

Good Governance

ข้อมูลโดย

กลุ่มส่งเสริมธรรมาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สำนักพัฒนาและส่งเสริมธรรมาภิบาล สำนักงาน ป.ป.ช.

สำนักงาน ป.ป.ช.

สายด่วน 1205
www.nacc.go.th

ธรรมภิบาล

1.ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

เกิดขึ้นภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ถือเป็นก้าวแรกของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในประเทศไทย โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2542 ซึ่งมีหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ธรรมาภิบาล ในประเทศไทย

2. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 วรรคแรก

กำหนดหลักการเพื่อมุ่งเน้นให้ส่วนราชการใช้วิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการที่ส่วนราชการและข้าราชการจะต้องปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันเป็นการครอบคลุมหลักการของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการใช้บังคับกฎหมาย จึงได้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

4. ข้อเสนอแผนการส่งเสริมและพัฒนา ธรรมาภิบาลในภาคราชการเพื่อการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน (GG Framework) โดย สำนักงาน กพร. (มติ ครม. เห็นชอบเมื่อ 24 เมษายน 2555)

สำนักงาน กพร. ได้ศึกษาเพื่อปรับปรุงหลักธรรมาภิบาล
โดยประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการ
ย่อย ดังนี้

1

> การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักการตอบสนอง

2

> คำนิยมประชาธิปไตย

ประกอบด้วย หลักการรับฟังข้อคิดเห็น/สามารถตรวจสอบได้ หลักความเปิดเผย/โปร่งใส
หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค

3

> ประชาธิปไตย

ประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นดินทางดี

4

> ความรับผิดชอบทางการบริหาร

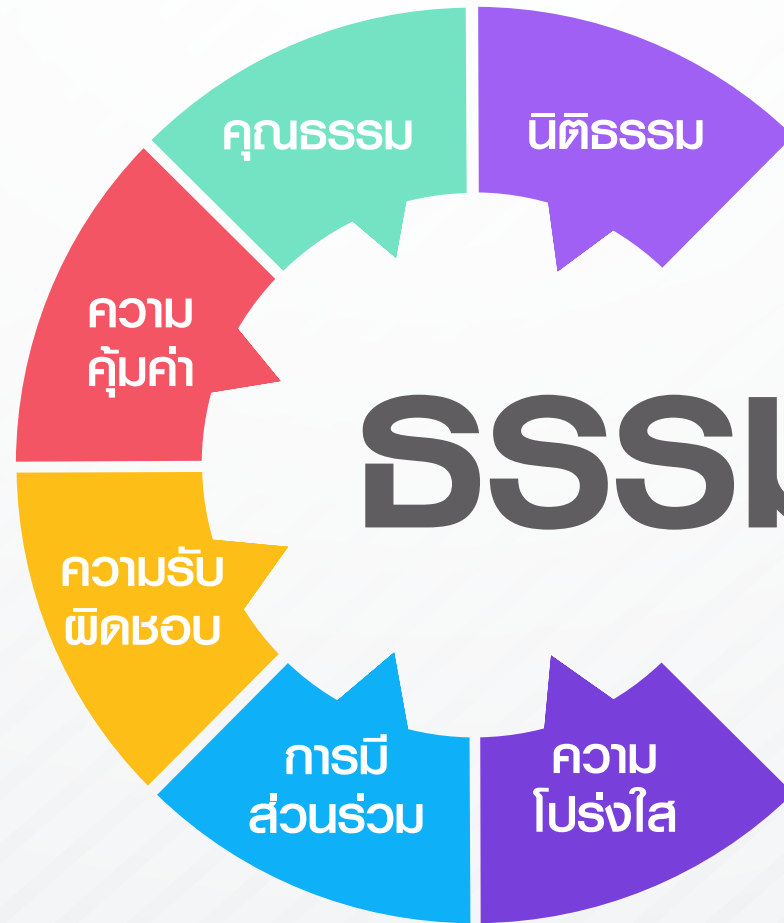
ประกอบด้วย หลักคุณธรรม/จริยธรรม

ธรรมาภิบาล ในประเทศไทย

5. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

- ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นโดยจัดทำเป็นแผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง
- การบริการประชาชนและการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ต้องกระทำโดยใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลกลางที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) กำหนดด้วย

หลักธรรมาภิบาลสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ธรรมาภิบาล

โดย : คณะทำงานศึกษาแนวทางการยกระดับธรรมาภิบาล
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงาน ป.ป.ช.

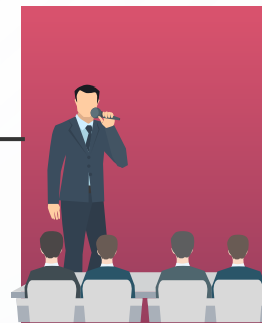
นิติธรรม

การใช้อำนาจตามกฎหมายและระเบียบ

รวมถึงข้อบังคับต่างๆ ที่มีอยู่

โดยเคร่งครัดและ**ไม่เลือกปฏิบัติ**

ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาค

การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไป
ตามกฎหมายในการบริหารงาน

นิติธรรม

การใช้อำนาจ/การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไป
ตามกฎหมายต่อผู้มารับบริการ

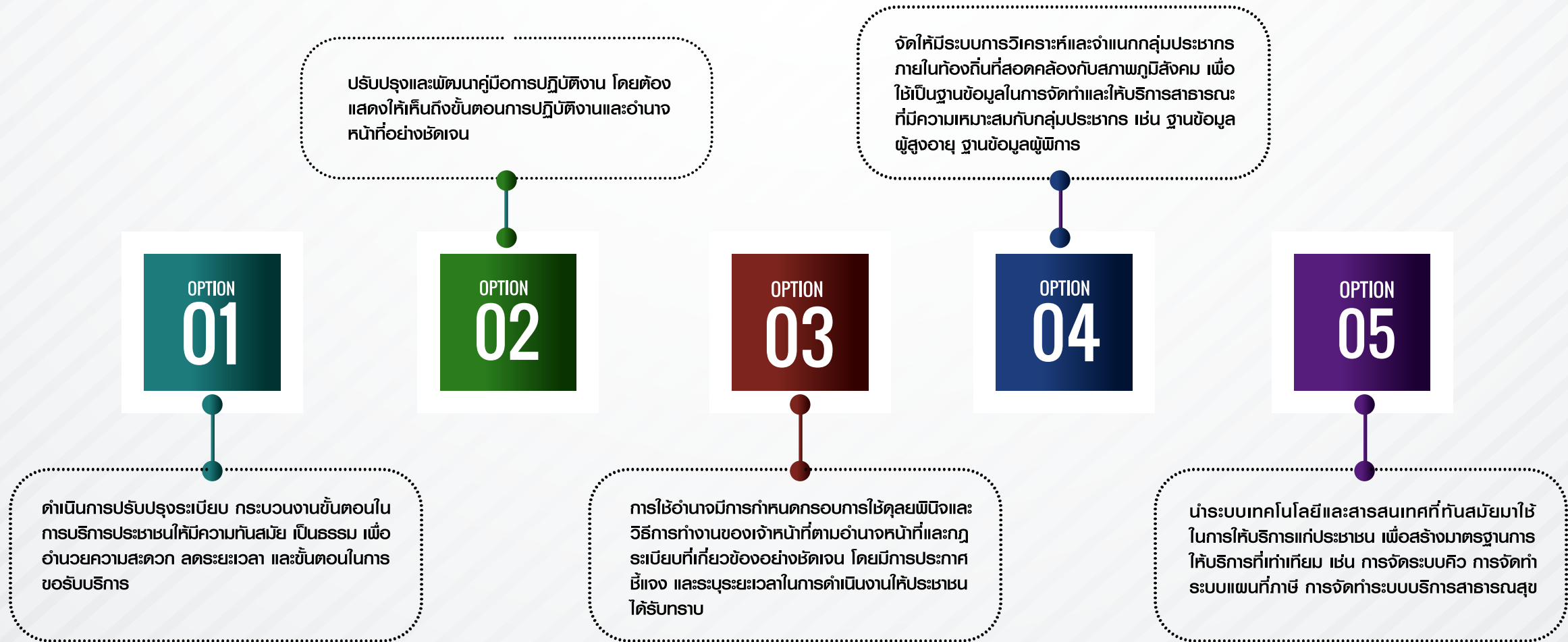
นิติธรรม

บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ
อย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ

ความเสมอภาค

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “นิติธรรม”

คุณธรรม

การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดมั่นในศีลธรรม คุณธรรม ต้องยึดมั่นในประมวลจริยธรรม รวมถึงมาตรฐานและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ โดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลักสำคัญ

จริยธรรม

การปฏิบัติตามประมวล
จริยธรรม/มาตรฐาน
และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
อย่างเคร่งครัด

ผลประโยชน์

การปฏิบัติตามหลักการขัดกัน
แห่งผลประโยชน์โดยยึดมั่นผล
ประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “**คุณธรรม**”

1

กำหนดให้มีมาตรการ/แนวทางป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างของบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้างในงานนั้นๆ ทั้งเจ้าของโครงการ คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่พัสดุ ตลอดจนผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

2

จัดทำคู่มือเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินของราชการ รวมทั้งกำหนดกลไกในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ/ระเบียบของการใช้และการยึดทรัพย์สินของราชการอย่างเคร่งครัด วางระบบการจัดทำทะเบียนการเบิกใช้ทรัพย์สิน ทะเบียนการยึดทรัพย์สิน ของราชการอย่างเป็นระบบ และง่ายต่อการตรวจสอบ

ความโปร่งใส

ความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา การมีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อมูลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และการจัดให้มีระบบเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้โดยง่าย

การบริหารการเงิน / การคลัง

ดำเนินการตามกฎหมายอย่าง
ตรงไปตรงมา

ให้ความสำคัญกับการเปิดเผย
ข้อมูลข่าวสาร

การบริหารงานบุคคล

มีระบบการสรรหา คัดเลือก แต่งตั้ง
เลื่อนระดับอย่างเป็นธรรม โปร่งใส

เปิดเผยหลักเกณฑ์ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้อง
สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

การจัดบริการสาธารณะ/ การบริการประชาชน

ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการ
สาธารณะหรือบริการได้อย่างสะดวก
รวดเร็วและเปิดเผยทุกขั้นตอน

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “ความโปร่งใส”

1

ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะ หรือการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้เอกสาร แผ่นพับ ประกาศเผยแพร่ขั้นตอน และกระบวนการ ตลอดจนระยะเวลาแล้วเสร็จของงานให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ โดยที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อตรวจสอบ ติดตาม ความคืบหน้าและผลการดำเนินงานได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

2

ประชาสัมพันธ์หรือจัดให้มีช่องทางในการให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอปัญหา แลกเปลี่ยน หรือ แสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำบริการสาธารณะ และเมื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำไปประกาศ เผยแพร่ให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

การมีส่วนร่วม

ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้รับรู้ และแสดงความคิดเห็น หรือเสนอปัญหา/ประเด็นต่างๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา นอกจากนี้ ประชาชนยังต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมมีเป้าหมายสำคัญเพื่อแสวงหาฉันทามติ

การมีส่วนร่วม / การแสวงหาฉันทามติ

- การมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางนโยบาย หรือแผนงาน
- การมีส่วนร่วมในการบริหาร
- การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม และประเมินผล

การกระจายอำนาจ

- การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ
- กระจายอำนาจไปสู่ภาคส่วนอื่น

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “การมีส่วนร่วม”

มีการกำหนดนโยบาย การจัดทำข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถริเริ่มดำเนินกิจกรรมสาธารณะหรือแผนงาน/โครงการที่แก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จัดให้มีระบบหรือกลไกเพื่อสอบถามว่า ข้อคิดเห็น ความต้องการ หรือข้อเรียกร้องของประชาชนภายในท้องถิ่นได้รับการตอบสนอง หรือได้รับการพิจารณาโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นนั้นๆ และมีการรายงานแจ้งผลแก่ประชาชนให้รับทราบ

มีแนวทางการส่งเสริมการรวมกลุ่ม/จัดให้มีช่องทาง หรือเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของบุคลากรภายในองค์กรและประชาชนต่อการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น และสะท้อนความคิดเห็นไปยังผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานต่อไป

การกำหนดหลักเกณฑ์/แนวทางการมอบอำนาจ และมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ที่มีการมอบอำนาจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาในการใช้ดุลยพินิจ ตัดสินใจ อนุมัติ อนุญาต อย่างรวดเร็ว คล่องตัว สะดวกต่อผู้มารับบริการ

1

2

3

4

ความรับผิดชอบ

มุ่งทำงานให้มีคุณภาพ **สร้างความเชื่อมั่น** และ **ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน** หากการดำเนินงานที่นั่นเกิดปัญหา/ขัดข้อง ต้องสามารถตอบคำถามและอธิบายเกี่ยวกับปัญหาเหล่านั้นได้ รวมทั้งต้องมีการจัดทำระบบการรายงานความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ตลอดจนระบบการบรรเทาปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ความรับผิดชอบ

- การประเมินผลการปฏิบัติงานและการรายงาน
- ระบบควบคุมภายใน ตรวจสอบภายใน และการบริหารความเสี่ยง
- การจัดการเรื่องร้องเรียนและบรรเทาผลกระทบ

การตอบสนอง

- การบริการอย่างมีคุณภาพ
- การตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “ความรับผิดชอบ”

จัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานทุกระดับที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับคุณภาพของผลงาน และเชื่อมโยงกับระบบจิตใจ และระบบการให้โทษอย่างเป็นรูปธรรม

กำหนดแนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวิเคราะห์และ**บทวนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน** และจัดทำข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาให้ครบถ้วนใน 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

- 2.1 ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ
- 2.2 คุณภาพของบริการ
- 2.3 ความคุ้มค่าของภารกิจ
- 2.4 ความพึงพอใจของประชาชน

1

2

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง**ประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริต**ขึ้นในการดำเนินงานหรือกระบวนการขั้นตอนต่างๆ ในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดให้มีมาตรการในการป้องกันการทุจริตหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดการทุจริตดังกล่าว เช่น กำหนดมาตรการป้องกันการให้สินบนหรือการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยมีขอบด้วยกฎหมาย หรือกำหนดให้มีมาตรการหรือขั้นตอน/วิธีการในการขออนุญาตเพื่อยืมทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้กำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงในการบริหารด้านการเงินการคลัง เป็นต้น

3

วินิจฉัยและ**แก้ไขปัญหา**ร้องร้องขอต่างๆ ของประชาชนในท้องถิ่นตามความจำเป็นเร่งด่วน โดยกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน แผนผังขั้นตอนการดำเนินงาน และระยะเวลาในการจัดการเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน

4

5

แจ้งผลการดำเนินการตามเรื่องที่ประชาชนร้องขอโดยเร็ว หากมีข้อขัดข้องในการดำเนินงาน **ต้องระบุเหตุผลที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตาม** ความต้องการของประชาชนดังกล่าวนั้นด้วย

ความคุ้มค่า

การปฏิบัติงานต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์
ตลอดจนเป้าหมายและ พันธกิจที่มีความชัดเจน โดยต้องมี
ลักษณะที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชน และ
ต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
รวมถึงใช้ระยะเวลาในการดำเนินการที่รวดเร็วและเหมาะสม

• ประสิทธิภาพ

1

มีการจัดทำแผน

2

มีแนวทางการปฏิบัติงาน
ที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย

3

ประสิทธิภาพ

4

ประหยัด

5

รวดเร็ว

6

มาตรฐานและการพัฒนา
คุณภาพการให้บริการ

แนวทางการดำเนินการเพื่อยกระดับธรรมาภิบาล ตามหลัก “ความคุ้มค่า”

มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการนำโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาท้องถิ่นมาดำเนินการ จะต้องมีการวิเคราะห์ให้รอบด้าน เพื่อนำไปสู่การจัดลำดับความสำคัญตามความจำเป็นและผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ทำแผนพัฒนา

ประเมินความคุ้มค่า

มีการประเมินความคุ้มค่าตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาความคุ้มค่าทั้งประโยชน์และผลเสียที่เป็นตัวเงิน และไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้

จัดให้มีฐานข้อมูลและกลไกสนับสนุนการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความคุ้มค่า เช่น ระบบติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานที่ประเมินความคุ้มค่าก่อนและหลังการดำเนินการ

ข้อมูลและกลไก

พิจารณาทบทวน

มีการพิจารณาทบทวน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกภารกิจที่ไม่คุ้มค่า หรือ ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่เป็นระยะ

นำระบบบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

บริหารจัดการ

ผลการประเมิน

นำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุงคุณภาพในการให้บริการ